

Klimaatneutraal gegarandeerd

Dé standaard van Climate Neutral Group

Climate **Neutral** Group

KLEINE INZICHTEN | GROTE OPBRENGSTEN

Colofon

Deze uitgave is in zeer gelimiteerde uitgave gedrukt. Wij geven er de voorkeur aan deze uitgave digitaal te verspreiden. Al ons drukwerk wordt zo klimaatvriendelijk als mogelijk geproduceerd en het restant wordt extern gereduceerd.

Redactie: Anne Louise de Goeij, Ciska Uijlenbroek en Wieb Miedema
Vormgeving: Kim Verweij van Vorm in Beeld

Contact

E-mail:

info@climateneutralgroup.com

Telefoon & fax:

Tel: +31 (0)30 232 6 170

Fax: +31 (0)30 232 6 180

Postadres: Postbus 19110, 3501 DC Utrecht

Bezoekadres: Donkerstraat 19a, Utrecht

Copyright: Climate Neutral Group B.V.

Inhoudsopgave

Over Climate Neutral Group	5
1.0 Introductie	6
2.0 De route naar klimaatneutraliteit	9
2.1 Het vastleggen van de grenzen	10
2.2 Bepalen van de scope	11
2.3 CO ₂ -voetafdruk bepaling	13
2.4 Reductie van de CO ₂ -voetafdruk tot nul	14
2.5 Communicatie	17
Annex 1. Klimaatwoordenboek	19
Annex 2. Climate Neutral Group Reglement collectieve merken 'klimaatneutraal'	24
Annex 3. Route naar Certificering: Kwaliteitscontrole	29

Over Climate Neutral Group

Climate Neutral Group is een social-venture die streeft naar een klimaatneutrale wereld; zorgen dat ons handelen als mens en organisatie geen negatieve impact heeft op het klimaat. Onze missie is zoveel mogelijk organisaties te helpen de transitie te maken naar klimaatneutraal ondernemen en om klimaatneutrale diensten en producten te ontwikkelen voor hun klanten. Elke organisatie veroorzaakt in meer of mindere mate CO₂-uitstoot. En daarmee heeft elke organisatie, onbedoeld, een negatief effect op het klimaat. Daarom begeleiden wij organisaties, stap voor stap, naar het ontwikkelen, uitwerken en uitvoeren van een klimaatneutraal product, evenement of onderneming.

1.0

Introductie

Het klimaatprobleem gaat niet meer weg. Terwijl in het najaar van 2011 de financiële crises het nieuws domineren, groeit onze onrust over natte zomers, warme winters en toenemende wateroverlast. De aandacht van besluitvormers richt zich op het beperken van de nationale schuldenlasten, maar ondertussen stijgt de CO₂-concentratie gestaag verder met inmiddels 2 ppm* per jaar. Internationale onderhandelingen over een vervolg van het Kyoto-protocol haperen, maar gelukkig zijn er steeds meer lokale overheden, organisaties en particulieren die al maatregelen nemen en daarmee doen wat ze kunnen om hun klimaatimpact zo klein mogelijk te maken.

Climate Neutral Group is al ruim tien jaar actief in de strijd tegen klimaatverandering. Dit door middel van bewustwording en reductie van broeikasgasemissies bij organisaties te brengen. *Klimaatneutraal gegarandeerd* is een logische volgende stap in de verbetering van de dienstverlening. Het biedt een gedegen standaard voor organisaties om hun bijdrage aan het klimaatprobleem te verminderen en deze resultaten zichtbaar te maken aan belanghebbenden.

Organisaties die hun CO₂-voetafdruk verlagen kunnen ervoor kiezen om hun uitstoot geheel naar nul te brengen: zij kunnen hun organisatie, bedrijfsvoering, product, dienst, mobiliteit of evenement *klimaatneutraal* maken. Hiervoor doorlopen ze een stappenplan dat uiteindelijk recht geeft op het van toepassing zijnde *klimaatneutrale logo*.

De beoordeling of de inspanningen en de resultaten voldoende zijn wordt door Climate Neutral Group uitgevoerd op een transparante wijze.

* annex 1, voor verklaring diverse termen

De standaard, waaraan het stappenplan moet voldoen is vastgelegd in dit document *Klimaatneutraal gegarandeerd* en is gebaseerd op soortgelijke standaards, zoals opgesteld door ICROA, PAS2060 en het Carbon neutral protocol. *Klimaatneutraal gegarandeerd* onderscheidt zich door haar pragmatische manier van werken en flexibele aanpak.

Het doel dat Climate Neutral Group voor ogen heeft bij deze standaard is:

- Het fundament leggen voor de claim *klimaatneutraal*,
- Het vastleggen van kwaliteitseisen voor certificering door Climate Neutral Group,
- Een snelle, betrouwbare en kosten-effectieve kwaliteitscontrole,
- Bedrijven, die vrijwillig werken aan het verkleinen van hun CO₂-voetafdruk, ondersteunen bij deze transitie en ze in staat stellen duidelijk en transparant hierover te communiceren.

Wat is klimaatneutraal?

Het klimaatprobleem wordt veroorzaakt door een verandering in de samenstelling van de dampkring, door de uitstoot van broeikasgassen. De meest belangrijke zijn Koolstofdioxide (CO_2), Methaan (CH_4) en Stikstofoxide (lachgas, N_2O). Een activiteit is klimaatneutraal als ze niet bijdraagt aan de klimaatverandering omdat er netto geen broeikasgassen bij vrijkomen.

2.0 De route naar klimaatneutraliteit

Wie in aanmerking wil komen voor een Klimaatneutraal logo moet de volgende stappen doorlopen:

<p>1</p> <p>Vastleggen van de grenzen</p>	<p>Klimaatneutrale organisatie, dienst of evenement: Notitie, bv in contract</p> <hr/> <p>Klimaatneutraal product: Notitie, bv in contract</p>
<p>2</p> <p>Bepalen van de scope</p>	<p>Klimaatneutrale organisatie, dienst of evenement: Notitie, bv in contract</p> <hr/> <p>Klimaatneutraal product: Notitie, bv in contract</p>
<p>3</p> <p>CO₂-voetafdruk berekening</p>	<p>Klimaatneutrale organisatie, dienst of evenement: Carbon footprint, CNG of gelijkwaardig</p> <hr/> <p>Klimaatneutraal product: LifeCycleAnalysis (LCA)*, CNG of gelijkwaardig</p>
<p>4</p> <p>Reductie CO₂-voetafdruk tot 0 m.b.v. van in- en externe reductie</p>	<p>Klimaatneutrale organisatie, dienst of evenement: <i>Intern:</i> Reductieplan met acties en timing <i>Extern:</i> Compensatie met GS/VCS</p> <hr/> <p>Klimaatneutraal product: <i>Intern:</i> Reductieplan met acties en timing <i>Extern:</i> Compensatie met GS/VCS</p>
<p>5</p> <p>Effectieve communicatie</p>	<p>Klimaatneutrale organisatie, dienst of evenement: Communiqueer over de route</p> <hr/> <p>Klimaatneutraal product: Communiqueer over de route</p>

Deze stappen worden in de hierna volgende paragrafen toegelicht.

* annex 1, voor verklaring diverse termen

2.1 Het vastleggen van de grenzen

De route naar een klimaatneutraal logo begint bij het vastleggen van wat er uiteindelijk klimaatneutraal wordt gemaakt. Dat kan zijn de gehele organisatie, een evenement, een product of een dienst of de mobiliteit binnen een organisatie. Voor een effectieve en transparante communicatie is het essentieel de grenzen (internationale benaming: boundaries) aan het begin van het proces vast te leggen. In het kiezen van deze grenzen bent u vrij, in zoverre dat voor het verkrijgen van het logo de grens logisch moet zijn getrokken. Met logisch wordt bedoeld dat er een consistente en directe relatie is tussen de grenzen en het gewenste logo.

Voorbeeld: Klimaatneutraal vergaderen

Een hotelketen wil erkenning voor haar klimaatbewuste manier van werken. In de bedrijfsvoering is effectief energie bespaard en wordt klimaatbewust vergaderen als dienst aangeboden.

Onderwerp van certificering zal zijn:

- CO₂-voetafdruk van de vergaderruimte,
- CO₂-voetafdruk van de catering,
- CO₂-voetafdruk van de reisbewegingen van de bezoekers.

Naast het zalencentrum is een hotel, onderdeel van dezelfde organisatie. De CO₂-voetafdruk van het hotel wordt expliciet niet meegenomen.

Consequentie is dat meerdaagse vergaderingen niet klimaatneutraal genoemd kunnen worden. Dat is een beslissing die in de eerste fase van het certificeringsproces wordt genomen.

Minimum eis: Vastleggen van logische grenzen consistent met de gewenste klimaatneutrale claim. Deze dienen duidelijk schriftelijk te worden vastgelegd.

2.2 Bepalen van de scope

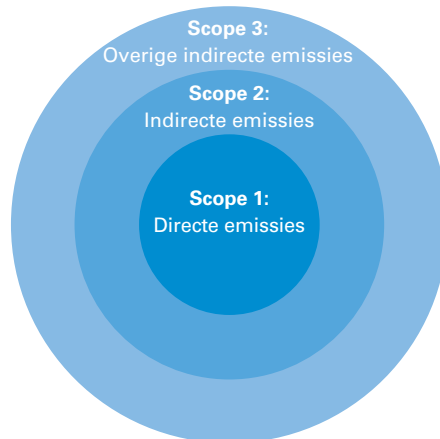
In de bepaling van de CO₂-voetafdruk wordt met de **“grenzen” de omvang begrensd**, terwijl de keuze van de **“scope” de diepte bepaalt**.

De indeling in scopes bij de bepaling van een CO₂-voetafdruk is oorspronkelijk afkomstig uit het Green House Gas (GHG) protocol:

Scope 1: Directe emissies

Scope 2: Indirecte emissies, import van elektra en warmte

Scope 3: Overige indirecte emissies

Normaal gesproken wordt bij een CO₂-voetafdruk bepaling scope 1 en 2 meegenomen en er wordt een keuze gemaakt uit de vele scope 3 bijdragen. Deze keuze maakt Climate Neutral Group gebaseerd op de voorschriften van ISO 14064.

De CO₂-voetafdruk bepaling moet voldoen aan de volgende principes:

- Relevant
- Compleet
- Consistent
- Transparant
- Accuraat

Die principes moeten in elke CO₂-voetafdruk bepaling worden gevolgd. Dat betekent in alle gevallen dat alle scope 1 en 2 emissies meetellen. Maar ook dat voor elke transitie naar klimaatneutraliteit binnen de grenzen kennis moet worden verzameld over de scope 3 emissies om de relevante componenten mee te kunnen nemen. Climate Neutral Group voegt er nog 1 eis aan toe: de relevante emissies moeten ook door interne beslissingen beïnvloedbaar zijn.

Minimum eis: Alle scope 1 en 2 emissies en de relevante, beïnvloedbare scope 3 emissies. Belangrijk bij het criterium 'relevant' zijn de verwachtingen van de belanghebbenden.

Voorbeeld: Klimaatneutraal vergaderen

De grootste bijdrage aan de CO₂-voetafdruk van klimaatneutraal vergaderen wordt geleverd door het transport van de deelnemers. Per vergadering wordt bepaald hoeveel mensen per auto en OV komen reizen en over welke (gemiddelde) afstand. Daarnaast worden gas en elektra van de vergaderzalen geschat op basis van het jaarlijkse verbruik van het gehele complex. Omdat alle catering op locatie wordt klaargemaakt, wordt een proportioneel deel van het gas en elektra verbruik van de keuken meegenomen. Op basis van een voorbeeld-berekening wordt aangetoond dat de CO₂-voetafdruk in de ingrediënten van de lunches verwaarloosbaar is, evenals die van de wasserette voor de tafellakens. Deze scope 3 emissies worden daarom buiten beschouwing gelaten.

Voorbeeld: Klimaatneutraal drukwerk

Een drukkerij wil het product klimaatneutraal drukwerk op de markt brengen. Binnen de volgende grenzen wordt de CO₂-voetafdruk gereduceerd: drukkerij, kantoor en transport. Naast het kantoor zit een reclamebureau dat veel vormgeving voor de drukkerij doet. Hun stroomverbruik wordt expliciet niet meegenomen, omdat ze maar deels voor de drukkerij werken en een geringe bijdrage aan de CO₂-voetafdruk leveren.

Wat betreft de scope 3 discussie is het al snel duidelijk dat een belangrijk onderdeel van de CO₂-voetafdruk voor klimaatneutraal drukwerk zit in de Life Cycle Analysis (LCA)* voor papier. Omdat de drukker de keuze uit verschillende papiersoorten biedt en deze emissie beïnvloedbaar is, wordt deze als scope 3 emissie meegenomen in de CO₂-voetafdruk.

2.3 CO₂-voetafdruk bepaling

Voor een organisatie of een evenement kan een CO₂-voetafdruk worden bepaald door alle scope 1 en 2 emissies en de relevante, beïnvloedbare scope 3 emissies binnen de gekozen grenzen te berekenen en bij elkaar op te tellen. Het resultaat is dan de CO₂-voetafdruk, in kilogrammen CO₂ per jaar (in geval van een organisatie, bedrijfsvoering, dienst of mobiliteit) of per evenement. Voor een product is het noodzakelijk om een stap verder te gaan en middels een LCA* te komen tot kilogrammen CO₂ per eenheid product.

Voor alle berekeningen geldt dat ze moeten plaatsvinden conform het GHG protocol* en ISO 14064. Het gebruik van de CO₂-calculator van Climate Neutral Group garandeert deze conformiteit.

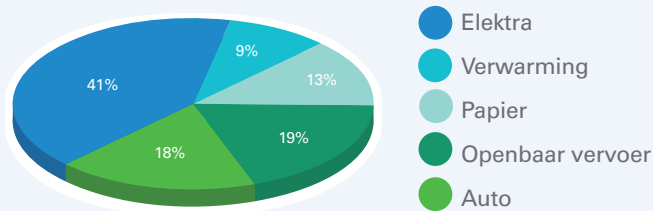
In principe gaat Climate Neutral Group ervan uit dat de kwaliteit van de invoergegevens voldoende is. Omdat klanten van Climate Neutral Group er zelf voor kiezen om klimaatneutraal te worden door vrijwillig hun CO₂-voetafdruk te reduceren, zijn ze er niet bij gebaat onvolledige invoergegevens in te sturen. Wel bekijkt Climate Neutral Group de invoerdata altijd kritisch en kan er steekproefsgewijs om onderbouwing van de invoerdata gevraagd worden.

Minimum eis: Climate Neutral Group CO₂-calculator of gelijkwaardig.

* *annex 1, voor verklaring diverse termen*

Voorbeeld: klimaatneutraal vergaderen

De CO₂-voetafdruk van het klimaatneutraal vergaderen ziet er als volgt uit.

2.4 Reductie van de CO₂-voetafdruk tot nul

Om geen impact op het klimaatprobleem te hebben, moet de gehele CO₂-voetafdruk worden gereduceerd. Dat wordt gedaan door het inzetten van interne en externe reducties:

Interne reductie

Het vaststellen van de CO₂-voetafdruk van een organisatie of de LCA van een product moet gezien worden als de start van een reductietraject. Het verschaft inzicht in de oorsprong van de klimaatimpact en geeft aanleiding om de verschillende componenten te bekijken en daarop reductieplannen op te stellen. Er wordt kritisch gekeken naar de verwarming en verlichting van de gebouwen, er wordt nog eens naar de transportbewegingen en het woon-werkverkeer van de medewerkers gekeken. Is het mogelijk om groen gas of groene stroom te gebruiken? Afhankelijk van de hoeveelheid aandacht voor energiebesparing tot dan toe is het voor veel bedrijven mogelijk om in korte tijd al 10% CO₂-uitstoot te reduceren.

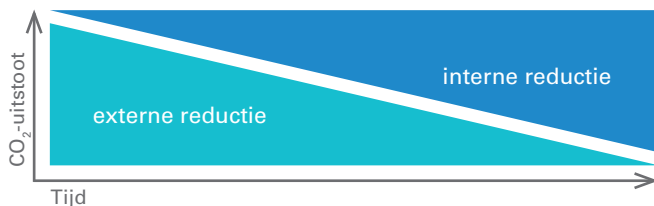
In overleg met de consultants van Climate Neutral Group, kan er een lijst met reductiemaatregelen worden opgesteld. Aan deze maatregelen wordt een prioriteit toegekend en er worden afspraken met een bijbehorende tijdsplanning gemaakt. De uitvoering van de maatregelen is gebaat bij het

stellen van doelen: er wordt afgesproken wanneer de CO₂-reductie gerealiseerd moet zijn. Er worden mensen aangewezen die er verantwoordelijk voor zijn en de vooruitgang wordt gemonitord. Het reductieplan en de beste manier om het te implementeren verschilt van organisatie tot organisatie, dit is altijd maatwerk. Wat deze standaard eist is dat het plan is opgesteld en dat de intentie om het uit te voeren is gedemonstreerd. Dit laatste kan door bijvoorbeeld budget beschikbaar te stellen of de doelen extern te communiceren.

Externe reductie

Dat wat niet direct binnen de organisatie kan worden gereduceerd dan wel voorkomen kan worden, kan door externe reductie elders worden gereduceerd. Dit mechanisme wordt ook wel compensatie genoemd. Door te investeren in een duurzaam energieproject in een minder ontwikkeld land wordt daar duurzame energie mogelijk gemaakt en zo aldaar CO₂-uitstoot voorkomen. De grootte van de investering heeft een directe link met de CO₂-hoeveelheid voorkomen: Zo kan er per ton CO₂ worden gecompenseerd. Climate Neutral Group investeert alleen in duurzame energieprojecten, die niet alleen een reductie van de broeikasgassen realiseert, maar ook een tastbare bijdrage aan de lokale bevolking en regio levert door: een stabiele en schone energievoorziening, kennisoverdracht, werkgelegenheid, gezondheidsverbetering, stimulering van de eigen economie, lokale milieuverbeteringen, etc.

Externe reductie is, mits de kwaliteit van de projecten is gegarandeerd, een nuttig middel om klimaatimpact te verkleinen. Maar het biedt geen structurele oplossing op de langere termijn: uiteindelijk moet externe reductie vervangen worden door interne.

Strengere kwaliteitscriteria

Bij Climate Neutral Group wordt de garantie gegeven dat aangekochte CO₂-credits daadwerkelijk zorgen voor een afname van CO₂ in de atmosfeer. Elke credit staat voor een geverifieerde afname van duizend kilo CO₂ in de atmosfeer (Verified Emission Reductions: VER's). Het verifiëren wordt gedaan door onafhankelijke, internationaal erkende bureaus. Ze controleren of de projecten aan nauwkeurig omschreven regels voldoen. Deze regels samen worden een standaard genoemd.

De Verified Carbon Standard (VCS)

De VCS standaard is de meest gebruikte bij vrijwillige CO₂-reductieprojecten. Haar ontwikkeling is met name gedreven door de CO₂-compensatie industrie (project ontwikkelaars, verificateurs e.d.) en ondersteund door het World Economic Forum (WEF) en de World Business Council for Sustainable Development (WBCSD). Uitgangspunt was de administratieve lasten van de CDM standaard te verkleinen. De criteria zijn vergelijkbaar met CDM.

De Gold Standard (GS)

De Gold Standard is de strengste standaard voor CO₂-reductieprojecten. Ze is ontwikkeld door een groep NGO's onder leiding van het Wereld Natuur Fonds met als doel projecten te ondersteunen die niet alleen aan de CDM standaard voldoen maar ook nog een meetbare bijdrage aan duurzame ontwikkeling leveren. Met andere woorden, de CO₂-credits zijn betrouwbaar en de lokale bevolking profiteert ervan mee.

Minimum eisen: Voetafdruk = 0 door interne en externe reductie.

Interne reductie: reductieplan met tijdsplanning en doelen.

Externe reductie: door middel van investeren in duurzame energieprojecten die zijn gecertificeerd door de strengste internationale kwaliteitsstandaarden, de Gold Standard of VCS.

Voorbeeld duurzaam energieproject

Duurzaam energieproject, houtovens voor de rurale bevolking

'In minder ontwikkelde landen als Kenia, maar ook in Mexico en Cambodja koken rurale huishoudens op traditionele wijze in hun hut op open vuur. Door inefficiënte verbranding ontstaat veel rook en veel CO₂. Bovendien is het inademen van deze rook zeer schadelijk voor de gezondheid. Daar komt bij dat vrouwen, vaak dagelijks, afstanden tot zo'n 15 km afleggen om aan voldoende hout te komen. Met de komst van efficiënte houtovens is hun leven aanmerkelijk verbeterd!

De houtovens zijn in samenwerking met de lokale bevolking tot stand gekomen. Door verbeterde verbranding is er aanzienlijk minder CO₂-uitstoot met gunstige gevolgen voor de gezondheid en leefomgeving. Daarnaast verbruiken de ovens minder hout; minder hout sprokkelen betekent meer tijd voor andere huishoudelijke zaken, zoals het verzorgen van kinderen of het verrichten van betaald werk. En niet onbelangrijk, de lokale ontbossing wordt ook flink tegengegaan.

2.5 Communicatie

Na alle inspanningen van het vaststellen van de CO₂-voetafdruk, interne en externe reducties van de CO₂-uitstoot is het tijd om dit alles met de belanghebbenden van de organisatie te delen. Voor veel organisaties is dit een van de redenen om aan de route naar klimaatneutraliteit te beginnen. Het nemen van stappen op het gebied van duurzaam ondernemen wordt doorgaans door belanghebbenden als zeer positief beoordeeld.

Voor de communicatie naar buiten kunt u het toegekende klimaatneutrale logo gaan inzetten. Regels omtrent het gebruik zijn vastgelegd in annex 2 om de waarde van de logo's te waarborgen.

Uitgangspunt voor de communicatie is dat de claim *klimaatneutraal*, gecertificeerd door Climate Neutral Group waarde heeft. Die waarde blijft gegarandeerd door:

- de nauwkeurige eisen gesteld aan het verkrijgen van het van toepassing zijnde klimaatneutrale logo (omschreven in dit document *klimaatneutraal gegarandeerd*) zijn openbaar,
- de communicatie van de gecertificeerde partij over de route naar klimaatneutraliteit. Publiceer uw klimaatbeleid (als onderdeel van uw MVO activiteiten) en informatie over uw interne en externe reducties. Deze communicatie sluit aan bij uw rapportage activiteiten voor bijvoorbeeld de CO₂-prestatieladder of Carbon Disclosure Project.

Minimum eisen: Openbare rapportage (website) over klimaatbeleid en omvang van interne en externe reducties.

Climate Neutral Group kan u ondersteunen bij het communiceren door het ter beschikking stellen van voorbeeldteksten die u kunt gebruiken voor uw communicatie-uitingen.

Voorbeeld klimaatneutraal vergaderen

Een hotelketen heeft de diverse stappen zoals in dit document beschreven, doorlopen en heeft nu haar eigen klimaatneutrale dienst om aan haar klanten aan te bieden: het klimaatneutraal vergaderen. Op de website is direct op de homepage het logo 'klimaatneutrale dienst' te vinden. Door middel van een doorklik is te lezen over het traject dat de keten heeft doorlopen en nog aan het doorlopen is. Ook hebben zij het logo in hun flyer over 'vergaderen' opgenomen met een uitleg wat dit inhoudt. Daarnaast wordt het logo in hun jaarverslag opgenomen, in hun algemene presentatie en in hun reserveringsbevestigingen.

Annex 1.

Klimaatwoordenboek

Boundaries	Term zoals gebruikt in het GreenHouse Gas protocol, zie grenzen.
Broeikaseffect	Het effect dat ontstaat ten gevolge van de aanwezigheid van broeikasgassen in de atmosfeer. Deze gassen zorgen ervoor dat de temperatuur van het aardoppervlak hoger ligt dan op grond van de combinatie van warmte-instraling van de zon en de interne aardwarmte verwacht kan worden. Zonder het broeikaseffect (en dus alleen verwarming van het aardoppervlak door zonlicht en aardwarmte) zou de temperatuur op aarde volgens bepaalde theoretische modellen gemiddeld -18 °C zijn; thans is zij 15 °C.
Broeikasgas	Gassen die het broeikaseffect veroorzaken. De belangrijkste zijn koolstofdioxide (CO ₂), water, methaan (CH ₄) en lachgas (N ₂ O).
Carbon credit of CO ₂ -credit	Een certificaat ter waarde van een ton CO ₂ e (CO ₂ -equivalent). Bewijs van reductie van CO ₂ e uitstoot dat wordt verhandeld
Certificering	Demonstreren dat een proces volgens een normatieve standaard is verlopen.
CO ₂	Koolstofdioxide. Een belangrijk broeikasgas dat ontstaat bij verbranding van fossiele brandstoffen en wordt opgenomen door plantengroei. De stijging van de concentratie CO ₂ in de atmosfeer sinds de industriële revolutie wordt als belangrijkste oorzaak van de klimaatverandering gezien.

CO ₂ -voetafdruk	Illustratieve weergave van de totale hoeveelheid CO ₂ e (CO ₂ -equivalent) die wordt veroorzaakt in een tijdsbestek, verdeeld over de verschillende bronnen.
CO ₂ -equivalent (CO ₂ e)	Hoeveelheid broeikasgas die evenveel bijdraagt aan de klimaatverandering als een ton CO ₂ . Omdat methaan op massabasis een 25 maal sterker broeikasgas is als CO ₂ , vertegenwoordigt 1 ton methaan 25 ton CO ₂ -equivalenten. Wanneer er over CO ₂ -uitstoot wordt gesproken, bedoelt men daar alle broeikasgassen mee die terug zijn gerekend naar de CO ₂ -equivalenten. Wordt gebruikt om verschillende broeikasgassen bij elkaar op te tellen.
Compensatie	Zie externe reductie.
Externe reductie	Proces waarbij onvermijdelijke CO ₂ -emissies elders worden geneutraliseerd door het verminderen dan wel voorkomen van een gelijke hoeveelheid CO ₂ -emissies.
GHG protocol	GreenHouseGas protocol. Standaard voor rapportage van broeikasgasemissies, ontwikkeld door World business council of Sustainable Development (WBCSD) en World Resources Institute (WRI).
Gold Standard (GS)	Standaard waaraan projecten moeten voldoen om GS CO ₂ -credits te genereren. Ontwikkeld onder leiding van het Wereld Natuur Fonds (WNF) door verscheidene NGO's. Met deze standaard wordt de duurzame ontwikkeling van de lokale bevolking en regio gewaarborgd.

Interne reducties	Totaal van activiteiten om de CO ₂ -voetafdruk binnen de eigen grenzen te verkleinen en daarmee de CO ₂ -uitstoot terug te brengen.
IPCC	Intergouvernemental Panel for Climate Change. Door VN ingesteld samenwerkingsorgaan binnen wetenschappelijke wereld om onderzoek naar klimaatverandering te verzamelen.
ISO14064	Norm waarin wordt vastgelegd hoe een CO ₂ -voetafdruk moet worden opgesteld.
Klimaat	Klimaat is het totaal van data over temperatuur, vochtigheid, luchtdruk, wind en regen in een bepaald gebied over een langere periode. Weer is het totaal van dezelfde parameters, maar dan over een korte periode.
Klimaatprobleem	Met het klimaatprobleem wordt het zogenaamde broeikaseffect bedoeld; het opwarmen van de aarde. Dit is een wereldwijd effect en wordt veroorzaakt door broeikasgassen in de atmosfeer. Het broeikaseffect is van oorsprong een natuurlijk proces. De broeikasgassen houden namelijk warmte in de atmosfeer vast en zonder deze warmte zou leven op aarde niet mogelijk zijn. Maar door ontbossing en het verbranden van fossiele brandstoffen door de mens zijn er te veel broeikasgassen in de atmosfeer terecht gekomen. Door deze extra broeikasgassen wordt teveel warmte vastgehouden en dat heeft een negatief effect op ons klimaat. Dit noemen we het klimaatprobleem.

Klimaatverandering	Veranderingen in het klimaat door het broeikaseffect. Vanuit de definitie van klimaat blijkt dat dit langzame veranderingen zijn. De door klimaatverandering veroorzaakte lokale weersveranderingen kunnen veel groter zijn. Modellen ontwikkeld door het IPCC geven aan dat op veel plaatsen de kans op wateroverlast, droogte, orkanen en extreme temperaturen toeneemt.
Kyoto protocol	Internationale overeenkomst gericht op het stabiliseren van concentraties broeikasgassen in de atmosfeer op een niveau dat schadelijke klimaatverandering voorkomt.
Life cycle analysis (LCA)	Het totaal van CO ₂ e emissies gerelateerd aan productie, gebruik en afvoer van een product. Anders dan bij een CO ₂ -voetafdruk, waar de emissies per jaar worden vastgesteld, wordt voor een product de emissie over de hele levensloop bepaald.
ppm	parts per million (eenheid)
Scope 1	Directe emissies, zoals gedefinieerd in het GHG protocol. Directe emissies zijn afkomstig door verbranding van brandstoffen in eigen verbrandingsinstallaties.
Scope 2	Indirecte emissies door import van energie, zoals gedefinieerd in het GHG protocol. Scope 2 emissies omvatten emissies door import van elektriciteit en warmte. Hoewel de schoorsteen elders staat, wordt de emissie doorgaans aan de gebruiker toegerekend.

Scope 3	Andere indirecte emissies door de import van goederen en diensten.
Standaard	Een norm of standaard is een document met erkende afspraken, specificaties of criteria over een product, een dienst of een methode.
VCS	Verified Carbon Standard. Standaard waaraan projecten moeten voldoen om VCS carbon credits te genereren. Ontwikkeld voor de vrijwillige compensatiemarkt.

Annex 2.

Climate Neutral Group

Reglement op het gebruik en toezicht collectieve merken ‘klimaatneutraal’

Recht op gebruik van een collectief merk als bedoeld in dit reglement bestaat alleen voor het merk waarvan en alleen voor diegenen waarvoor Climate Neutral Group B.V. (hierna: “Climate Neutral Group”) het gebruik heeft opengesteld. Climate Neutral Group heeft vooralsnog alleen de collectieve merken ‘Climate Neutral Group klimaatneutraal’ en ‘CNG climate-neutral’ voor gebruik door Climate Neutral Group gecertificeerde organisaties opengesteld. Het gebruiksrecht voor een bepaald nader genoemd merk wordt slechts dan verleend wanneer het traject ‘*Klimaatneutraal gegarandeerd*’ succesvol is doorlopen en geverifieerd door Climate Neutral Group dan wel door een (met instemming van) Climate Neutral Group aangewezen externe partij en onder de voorwaarden zoals neergelegd in dit reglement.

Artikel 1 - Begrippen

1.1 In dit Reglement wordt verstaan onder:

- a. Climate Neutral Group: Climate Neutral Group B.V., gevestigd te Utrecht.
- b. ‘*Klimaatneutraal gegarandeerd*’-traject: de door Climate Neutral Group ontwikkelde standaard, uitgewerkt in een stappenplan en gebaseerd op gelijksoortige standaarden (ICROA, PAS 2060 en het Carbon Neutral Protocol), die de minimale kwaliteitseisen stellen voor de kwalificatie ‘Klimaatneutraal’.
- c. Merk(en): de door Climate Neutral Group als collectief merk(en) bij het Benelux-Merkenbureau te deponeren c.q. gedeponeerde aanduidingen waarop Climate Neutral Group dit Reglement van toepassing heeft verklaard, waaronder de aanduidingen ‘Climate Neutral Group klimaatneutraal’, ‘Climate Neutral Group climate-neutral’ en de bijbehorende varianten, waaraan het lopende jaartal kan worden toegevoegd.

- d. Organisatie(s): diegene die staat (staan) ingeschreven in het Register.
- e. Register: het door Climate Neutral Group gehouden register waarin de Organisatie die het traject *'Klimaatneutraal gegarandeerd'* met succes heeft afgerond kan worden ingeschreven.
- f. Reglement: dit reglement op het gebruik en toezicht.
- g. Samenwerkingsovereenkomst: het contract voor de werkzaamheden tussen Climate Neutral Group en de Organisatie dat wordt gesloten om de standaard zoals in *'Klimaatneutraal gegarandeerd'* omschreven, te bereiken danwel te toetsen.

Artikel 2 - Gemeenschappelijk kenmerk

- 2.1 Het gemeenschappelijk kenmerk van de door de Organisaties aangeboden producten c.q. diensten is, dat de Organisatie voor de betreffende (groep van) product(en) en/of dienst(en) het *'Klimaatneutraal gegarandeerd'*-traject heeft gevolgd en de betreffende (groep van) product(en) en/of dienst(en) aan de hierin omschreven kwaliteitseisen voor klimaatneutraliteit voldoen.

Artikel 3 - Gebruiksrecht

- 3.1 Op het moment dat de Organisatie het *'Klimaatneutraal gegarandeerd'*-traject heeft doorlopen en de (groep van) product(en) en/of dienst(en) aan de hierin beschreven standaard voldoet, wordt het gebruiksrecht voor het betreffende Merk c.q. Merken toegekend die voor communicatie over de bereikte status kunnen worden ingezet.
- 3.2 De Organisatie heeft het recht op gebruik van het Merk/ de Merken voor zover Climate Neutral Group dit recht schriftelijk aan de Organisatie heeft toegekend.
- 3.3 De Organisatie draagt ervoor zorg dat bedoeld gebruik steeds in overeenstemming is met dit Reglement.
- 3.4 Climate Neutral Group is bevoegd om aan het in artikel 3.2 bedoelde gebruiksrecht nadere voorwaarden te verbinden.
- 3.5 Climate Neutral Group blijft ten allen tijde rechthebbende tot het Merk c.q. de Merken;

Er is geen sprake van een exclusief gebruiksrecht. Climate Neutral Group behoudt zich het recht voor om bij onjuist gedrag of gebruik rondom het Merk het gebruiksrecht te beëindigen.

- 3.6 Het Merk wordt verstrekt voor de duur van één jaar. Na elk jaar wordt door Climate Neutral Group geverifieerd of de Organisatie, c.q. of de (groep van) product(en) en/ of dienst(en) nog voldoen aan de voorwaarden als bedoeld in het '*Klimaatneutraal gegarandeerd*'-traject, waarna de duur van het gebruiksrecht door Climate Neutral Group kan worden verlengd. Hiervoor wordt een jaarlijkse audit ingesteld die in de Samenwerkingsovereenkomst is vastgelegd.
- 3.7 Het Merk is alleen van toepassing op de (groep van) product(en) en/ of dienst(en) waarvoor het '*Klimaatneutraal gegarandeerd*'-traject is doorlopen en zoals vastgesteld is in de Samenwerkingsovereenkomst.
- 3.8 a. Het Merk mag niet gewijzigd worden, noch gemengd worden/ onderdeel uitmaken van andere merken.
- b. Het Merk mag door de Organisatie niet verstrekt worden aan derden. De Organisatie is niet bevoegd het recht tot gebruik van het Merk aan een derde over te dragen, het recht te bezwaren of aan een derde een licentie hierop te verlenen.
- c. Climate Neutral Group is te allen tijde bevoegd het Merk te wijzigen in een nieuw collectief (beeld)merk of het Merk in te trekken voor collectief gebruik. Climate Neutral Group zal in dat geval voorzien in een overgangperiode van twaalf maanden gedurende welke periode de Organisatie het Merk mag gebruiken.
- d. Het gebruik van het Merk is onlosmakelijk verbonden met hetgeen is bepaald in de Samenwerkingsovereenkomst.
- e. Op moment van faillissement, surseance van betaling, fusie, splitsing, overname en/of sterke inhoudelijke koerswijziging van de Organisatie dient Climate Neutral Group te worden geïnformeerd en zal Climate Neutral Group beoordelen of de (groep van) product(en) of dienst(en) voldoet aan het '*Klimaatneutraal gegarandeerd*'-traject.
- f. Het Merk mag gebruikt worden op commerciële uitingen, zoals maar niet beperkt tot reclame, briefpapier, mailings, websites, productverpakkingen en offertes, gedurende de looptijd, mits voldaan wordt aan de voorwaarden in dit Reglement.

Artikel 4 Controle en sancties

- 4.1 Het is de Organisatie bij de ingebruikneming van het Merk niet toegestaan enige wijziging aan te brengen in de vormgeving van het Merk noch dit – direct of indirect - in diskrediet te brengen jegens het publiek.

- 4.2 De Organisatie is verplicht iedere inbreuk op en onbevoegd gebruik van het Merk, dat hem/haar ter kennis komt, mede te delen aan Climate Neutral Group. Climate Neutral Group zal een dergelijke melding onderzoeken en indien nodig sancties treffen.
- Climate Neutral Group is bevoegd om zich steeds ook op de hoogte te (doen) stellen omtrent het in artikel 3 bedoelde gebruik.
- 4.3 Climate Neutral Group is bevoegd om de Organisatie het in artikel 3.1 bedoelde recht met onmiddellijke ingang of per enig ander door Climate Neutral Group te bepalen tijdstip te ontzeggen indien daartoe naar het oordeel van Climate Neutral Group aanleiding bestaat, bijvoorbeeld ingeval de Organisatie niet handelt (nalaten daaronder begrepen) overeenkomstig het in dit Reglement bepaalde en/of enige andere op hem/haar betrekking hebbende, door Climate Neutral Group uitgevaardigde regel of voorwaarde naar het oordeel van Climate Neutral Group niet of niet behoorlijk wordt nageleefd.
- 4.4 Climate Neutral Group kan bepalen dat de ontzegging geldt voor een door Climate Neutral Group te bepalen periode, dan wel voor onbepaalde tijd.
- 4.5 De ontzegging zal geschieden door middel van een daartoe strekkende schriftelijke kennisgeving door Climate Neutral Group.
- 4.6 Onverminderd het voorgaande is Climate Neutral Group bevoegd tot doorhaling van de inschrijving van de Organisatie in het Register in gevallen als in 4.3 bedoeld. Bedoelde doorhaling heeft van rechtswege, per het moment van doorhaling, het vervallen van alle aan de Organisatie ingevolge dit Reglement (of enig daarmee samenhangend besluit van Climate Neutral Group) toekomstige rechten en bevoegdheden tot gevolg.
- Climate Neutral Group houdt toezicht op het gebruik van het Merk door periodiek te toetsen of de Organisatie voldoet aan het '*Klimaatneutraal gegarandeerd*'-traject.
- 4.7 Indien Climate Neutral Group vaststelt dat de (groep van) product(en) en/of dienst(en) van de Organisatie niet voldoen aan de kenmerken als bedoeld in artikel 2, kan Climate Neutral Group de Organisatie een sanctie opleggen die inhoudt dat het gebruik van het Merk tijdelijk of definitief wordt gestaakt en de Organisatie een boete opleggen van € 7.500,-. Dit laat onverlet het recht van Climate Neutral Group om schadevergoeding te vorderen.
- 4.8 Behoudens andersluidende schriftelijke overeenkomst is Climate Neutral Group met uitsluiting van derden (waaronder Organisaties) en uitsluitend te harer discretie bevoegd een vordering in te stellen tegen een ieder, die zonder daartoe gerechtigd te zijn, gebruik maakt van het Merk of een overeenstemmend teken.

Artikel 5

- 5.1 Het recht op het gebruik van het Merk eindigt, onverminderd het bepaalde in de wet en/of dit Reglement en/of andere op de Organisatie toepasselijke overeenkomsten en/ of reglementen van Climate Neutral Group door:
- a. het - ook na sommatie - in gebreke blijven van een Organisatie te voldoen aan zijn verplichtingen ingevolge dit reglement;
 - b. de ontzegging door Climate Neutral Group van de bevoegdheid tot gebruik;
 - c. verval of nietigheid van de registratie in het algemeen of ongeldigheid anderszins, wijziging van het collectieve merk hieronder begrepen.
- 5.2 De Organisatie, wiens recht ingevolge het in het eerste lid bepaalde eindigt, heeft geen recht op vergoeding van de schade, die hij lijdt doordat hij materiaal voorzien van het Merk, niet meer mag gebruiken.

Artikel 6

- 6.1 De Organisatie is niet meer aan dit Reglement gebonden, zodra het Merk is vervallen, nietig verklaard of doorgehaald.

Artikel 7

- 7.1 Dit Reglement gaat in op 01 november 2011. Hiermee komen alle met een eerdere datum opgenomen reglementen te vervallen.
- 7.2 Tot wijziging van het Reglement kan worden besloten door Climate Neutral Group. Climate Neutral Group stelt het Benelux Bureau voor de Intellectuele Eigendom in kennis van elke wijziging in dit Reglement.
- 7.3 In gevallen waarin dit Reglement geen uitsluitel biedt, beslist Climate Neutral Group.
- 7.4 Het Reglement wordt beheerst door Nederlands recht.

Annex 3.

Route naar Certificering: Kwaliteitscontrole

De klimaatneutrale logo's, gecertificeerd door Climate Neutral Group hebben slechts waarde als er objectief beoordeeld wordt of er aan de eisen is voldaan. Die objectieve beoordeling wordt gedaan door Climate Neutral Group. Climate Neutral Group kan dat zelf doen omdat alle stappen volledig transparant zijn. Om te voorkomen dat organisaties, producten of diensten ten onrechte klimaatneutraliteit claimen, houden we ons aan de volgende regels.

1. Controle

Wie in aanmerking wil komen voor een Klimaatneutraal logo moet de volgende stappen doorlopen:

Stap	Klimaatneutrale organisatie, dienst of evenement		Klimaatneutraal product		
1. Vastleggen van de grenzen	notitie, bv in contract		notitie, bv in contract		✓
2. Bepalen van de scope	notitie, bv in contract		notitie, bv in contract		✓
3. Carbon footprint berekening	Carbon footprint berekening door CNG of gelijkwaardig		LCA berekening door CNG of gelijkwaardig		✓
4. Footprint gereduceerd tot 0 met interne/externe reducties	intern	Reductieplan met acties, doelen en timing	intern	Reductieplan met acties, doelen en timing	✓
	extern	Compensatie met GS/VCS	extern	Compensatie met GS/VCS	✓
5. Effectieve communicatie	Communiqueer over de route		Communiqueer over de route		✓

2. Transparantie

Voor elk logo bewaart Climate Neutral Group bewijsmateriaal voor elke Stap (✓). Deze informatie is eigendom van de drager van het logo en kan op verzoek door Climate Neutral Group beschikbaar worden gemaakt. Natuurlijk communiceert de drager van het logo via haar eigen kanalen over klimaatneutraliteit, maar mocht dit vragen van stakeholders oproepen dan kan Climate Neutral Group demonstreren waarom het logo is uitgereikt.

3. Verantwoordelijkheid

Het uitvoeren van de controle op de stappen wordt binnen Climate Neutral Group uitgevoerd door de Quality manager. Deze is niet betrokken bij het begeleiden van de klant door het stappenproces en heeft als expliciete opdracht het bewaken van de kwaliteit van klimaatneutrale logo's.

4. Geschillen

Over de toekenning van de klimaatneutrale logo's.

Mocht u van mening zijn dat u ten onrechte een logo is onthouden of iemand anders ten onrechte een logo heeft ontvangen, dan kunt daarover in gesprek met de geschillencommissie.

Mocht u vragen krijgen over het klimaatneutrale logo, dan kan Climate Neutral Group u ondersteunen met het beantwoorden van de vragen en het demonstreren van de waarde van het logo.

